

Sygn. akt IV P 251/ 23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2023 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Agnieszka Chlipała-Kozioł

Protokolant: Grzegorz Łado

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2023 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa: **E. M.**

przeciwko: **(...) we W.**

o odprawę

I. zasądza na rzecz powódki E. M. od strony pozwanej (...) we W. tytułem odprawy kwotę 27.487,20 zł (dwadzieścia siedem tysięcy czterysta osiemdziesiąt siedem złotych i 20/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1.06.2017 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę 2.700,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty;

III. nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

Sygnatura akt IV P 251/23

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 marca listopada 2023 r. (data wpływu do tut. Sądu) **powódka E. M.** wniosła o zasądzenie od strony pozwanej (...) we W. kwoty 27.487,20 zł wraz z odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty tytułem odprawy za zwolnienie ze służby w (...) w związku z likwidacją lub reorganizacją jednostki organizacyjnej, w której pełniła służbę. Nadto, powódka wniosła o zasądzenie od strony pozwanej kosztów postępowania.

Uzasadniając swoje powództwo powódka podniosła, że była funkcjonariuszem (...). W związku z reformą (...) (dalej: KAS) od 1 marca 2017 r. stała się funkcjonariuszem (...). W miesiącu maju 2017 r. otrzymała od strony pozwanej propozycję zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej. Przyjęła powyższą propozycję, skutkiem czego było wygaszenie jej stosunku służbowego. Wygaśnięcie to potwierdza wyrok SN z dnia 19 lutego 2020 r., sygn. akt III PZP 7/19 wskazujący, że osobom „ucywilnionym” powinny zostać wydane świadectwa służby oraz wyrok WSA w Gdańsku, sygn. akt III SABGd 189/17, z którego wynika, że pod pojęciem przekształcenia stosunku służbowego w stosunek pracy rozumie się po pierwsze wygaśnięcie stosunku służbowego, a po drugie nawiązanie stosunku pracy. W nawiązaniu do powyższej argumentacji uznać należało, że stosunek służbowy powódki wygaś.

Zgodnie z art. 170 ust. 3 ustawy o przepisach wprowadzających ustawę o KAS (dalej: ustawa PwKAS), wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza traktuje się jak zwolnienie ze służby. W myśl natomiast art. 163 ust. 1 PwKAS, funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby w związku z przejściem na emeryturę lub rentę przysługuje jednorazowa odprawa. Zgodnie z art. 163 ust. 4 PwKAS funkcjonariuszowi służby stałej, zwolnieniu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki, przysługuje odprawa na zasadach i w wysokości określonych w ust. 1-3. Skoro zatem powódka została zwolniona ze służby w takich okolicznościach, jej również należy się odprawa. Nadto, ustawodawca wprowadził zmianę w ustawie o KAS poprzez dodanie w art. 174 ust. 10 zapisu, że przekształcenie stosunku służbowego w stosunek pracy traktuje się jak zwolnienie ze służby. Zmiana ta obowiązuje od dnia 1 stycznia 2018 r. Ponadto, powódka wskazała, że ma do niej również zastosowanie art. 250 ust. 4 ustawy o KAS (dalej jako: ustawa o KAS), który stanowi, że funkcjonariuszowi służby stałej zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej KAS, przysługuje odprawa na zasadach i w wysokości określonych w ust. 1-3. Zatem nawet gdyby wobec powódki nie stosować przepisów ustawy o (...), to ustawa o KAS daje podstawę do wypłaty odprawy. Powódka dodała, że sądy powszechne konsekwentnie udzielają ochrony prawnej funkcjonariuszom służby celno – skarbowej zwolnionym ze służby poprzez złożenie propozycji pracy. Ponadto, powódka podała, że Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 27 kwietnia 2022 r. (sygn. akt I PSKP 64/21) wskazał, że według prokonstytucyjnej wykładni prawa funkcjonariusz zwolniony ze służby przez złożenie tzw. propozycji pracy, powinien otrzymać odprawę na podstawie art. 163 ust. 4 u.s.c. w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i ust. 4 PwKAS.

W odpowiedzi na pozew **strona pozwana (...) we W.**, zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska strona pozwana potwierdziła, iż powódka była funkcjonariuszem (...), a od dnia 1 marca 2017 r. stała się funkcjonariuszem (...). Otrzymała propozycję pracy w korpusie służby cywilnej, którą to propozycję przyjęła. Strona pozwana zaprzeczyła jednak, by przekształcenie stosunku służby w stosunek pracy miało być traktowane jak zwolnienie ze służby skutkujące nabyciem uprawnień do odprawy pieniężnej.

Strona pozwana wyjaśniła, iż o wygaśnięciu stosunku służbowego funkcjonariusza, które traktuje się jak zwolnienie ze służby, można mówić jedynie w dwóch przypadkach wskazanych w art. 170 ust. 1 ustawy PwKAS, tj. w sytuacji nieotrzymania przez funkcjonariusza propozycji pracy albo służby w terminie do 31 maja 2017 r. oraz w sytuacji złożenia przez funkcjonariusza oświadczenia o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby. Dalej strona pozwana zarzuciła, iż jak wynika z art. 170 ust. 4 ustawy Przepisy wprowadzające KAS, prawo do odprawy pieniężnej przysługuje wyłącznie w sytuacji określonej w ust. 1 – dotyczy osób, które albo w ogóle nie otrzymały propozycji pracy albo nie przyjęły propozycji pracy/służby. Tym samym, regulacja ta nie odnosi się do powódki. W ocenie strony pozwanej, na skutek przyjęcia przez powódkę propozycji pracy, jej stosunek służbowy przekształcił się w stosunek pracy, a tym samym powódka przestała być funkcjonariuszem. Jednakże w świetle jednoznacznie brzmiącej regulacji będącej podstawą wypłat odpraw pieniężnych w okresie przejściowym, brak jest podstaw prawnych do uznania, że takie zakończenie stosunku służby jest równoznaczne ze zwolnieniem ze służby uprawniającym do otrzymania żądanej przez powódkę odprawy.

Strona pozwana wskazała również, że w wyroku z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. akt I PSKP 64/21, Sąd Najwyższy wskazał na dwa możliwe kierunki wykładni, nie przesądzając, który z nich winien znaleźć zastosowanie w tej konkretnej sprawie. W ocenie strony pozwanej w niniejszej sprawie powinien znaleźć zastosowanie kierunek, zgodnie z którym brak jest podstawy prawnej do nabycia prawa do odprawy przez funkcjonariusza służby celnej, którego stosunek służbowy wygasł, ale przyjął on propozycję zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Z ostrożności procesowej strona pozwana podniosła, że brak jest podstaw do liczenia odsetek za opóźnienie od dnia 1 czerwca 2017 r. Ewentualne odsetki mogą być przyznane dopiero od dnia wydania wyroku, ponieważ wcześniej strona pozwana nie pozostawała w zwłoce.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka E. M. pełniła służbę w (...) i (...) od dnia 6 czerwca 1995 r. do dnia 31 maja 2017 r.

W dniu 31 maja 2017 r. powódka otrzymała od dyrektora (...) we W. pismo z propozycją zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej. Powódka miała zostać zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kontrolera skarbowego w (...)w Urzędzie Skarbowym w Z. z wynagrodzeniem miesięcznym zasadniczym według mnożnika 2,095 kwoty bazowej dla członków korpusu służby cywilnej i z dodatkiem za wieloletnią pracę w służbie cywilnej w wysokości wynoszącej po pięciu latach 5%.

Proponowane warunki (po ich przyjęciu) miały obowiązywać od 1 czerwca 2017 r.

Powódkę pouczone, że w terminie 14 dni od otrzymania niniejszej propozycji powinna złożyć pisemne oświadczenie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia propozycji. Niezłożenie oświadczenia w tym terminie miało być równoznaczne z odmową przyjęcia propozycji zatrudnienia.

Wskazano, że w przypadku odmowy przyjęcia propozycji zatrudnienia, zgodnie z art. 170 ust. 1 pkt 2 ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o (...), stosunek służby wygaśnie po upływie 3 miesięcy, licząc od miesiąca następującego po miesiącu, w którym powódka złoży oświadczenie o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia lub upłynie termin do złożenia oświadczenia, jednak nie później niż do dnia 31 sierpnia 2017 r.

Powódce nie uzasadniono, dlaczego została wytypowana do złożenia jej ww. propozycji oraz nie wskazano jej żadnych kryteriów, które zadecydowały o jej złożeniu.

Z dniem 5 czerwca 2017 r. powódka potwierdziła, że przyjęła propozycję pracy.

W dniu 31 maja 2017 r. ustał dotychczasowy stosunek służbowy powódki i od dnia 1 czerwca 2017 r. stała się ona pracownikiem (...) we W..

Po ucywilnieniu wynagrodzenie powódki uległo obniżeniu. Straciła część uprawnień urlopowych, prawo do awansu w ramach służby, podwyżek przysługujących funkcjonariuszom, przestał naliczać się jej staż do pełnej emerytury mundurowej.

Pismem z dnia 5 czerwca 2017 r. powódka zwróciła się do strony pozwanej o wydanie świadectwa służby.

Pismem z dnia 21 lutego 2020 r. powódka ponownie zwróciła się do strony pozwanej o wydanie świadectwa służby, a także o wypłatę odprawy przysługującej jej jako funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej na podstawie stosownych przepisów.

Pismem z dnia 30 marca 2020 r. powódka wniosła do tut. Sądu zawezwanie do próby ugodowej, w której wezwała stronę pozwaną do zawarcia ugody w przedmiocie zapłaty na jej rzecz odprawy w wysokości 32.933,05 zł brutto wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty związanej z tzw. „ucywilnieniem” i zakończeniem stosunku służbowego.

Do dnia dzisiejszego strona pozwana nie wypłaciła powódce odprawy pieniężnej z tytułu zwolnienia ze służby.

Średnie miesięczne wynagrodzenie powódki z trzech ostatnich miesięcy służby wynosiło 6.836,83 zł brutto (4.696,55 zł netto).

Hipotetycznie należna powódce odprawa wynosiła 27.487,20 zł brutto.

Dowód: - okoliczności bezsporne,

- świadectwo służby z dn. 15.11.2021r. w aktach osobowych powódki oraz k. 23,

- pismo z propozycją zatrudnienia powódki z dn. 22.05.2017 r., k. 13,

- oświadczenie o przyjęciu propozycji pracy z dn. 05.06.2017 r., k. 14,
- wezwanie do wydania świadectwa służby z dn. 05.06.2017 r., k. 15,
- wezwanie do wydania świadectwa służby i wypłaty odprawy z dn. 21.02.2020 r., k. 19,
- zawiązanie do próby ugodowej z dn. 30.03.2020 r., k. 20-22,
- zaświadczenie z dn. 28.03.2023 r., k. 113,
- przesłuchanie powódki, k. 153 v.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Stan faktyczny sprawy pozostawał w istocie bezsporny i ustalony został na podstawie powołanych powyżej dowodów z dokumentów przedstawionych przez strony oraz znajdujących się w aktach osobowych. Żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów ani prawdziwości zawartych w nich treści. Sąd również nie znalazł podstaw, by odmówić im przymiotu wiarygodności. Pozostałe dokumenty przedstawione przez strony, w szczególności liczne wydruki poglądów orzecznictwa, nie zawierały informacji istotnych w sprawie i nie stanowiły podstawy ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Przedłożone przez strony orzeczenia nie wykazywały bowiem żadnego związku ze sprawą, dotyczyły tylko podobnych zagadnień.

Sąd oparł się także na dowodzie z przesłuchania stron, ograniczając go do przesłuchania powódki. Jej twierdzenia były zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Powódka opisała również, jak wprowadzone zmiany w zatrudnieniu wpłynęły na jej sytuację zawodową i majątkową. Sąd uznał twierdzenia powódki za wiarygodne w całości.

Przechodząc do rozważań natury merytorycznej w pierwszej kolejności wskazania wymaga, że na mocy ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o (...) (Dz. U. z 2016 r. poz. 1947 z późn. zm., dalej: „ustawa o KAS”) i ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o (...) (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948, dalej: „ustawa PwKAS”), doszło do połączenia organów celnych, skarbowych oraz kontroli skarbowej w jedną strukturę organizacyjną tj. (...).

W związku z wprowadzanymi zmianami organizacyjnymi, ustawodawca wprowadził rozwiązania prawne celem przeprowadzenia zmian kadrowych.

Wedle art. 165 ust. 7 ustawy PwKAS Dyrektor Krajowej (...) Skarbowej, dyrektor izby administracji skarbowej oraz dyrektor Krajowej Szkoły Skarbowości składają odpowiednio pracownikom oraz funkcjonariuszom, w terminie do dnia 31 maja 2017 roku pisemną propozycję określającą nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby, która uwzględnia posiadane kwalifikacje i przebieg dotychczasowej pracy lub służby, a także dotychczasowe miejsce zamieszkania.

Zgodnie z art. 170 ust. 1, 3 - 4a ustawy PwKAS, stosunki pracy osób zatrudnionych w jednostkach KAS oraz stosunki służbowe osób pełniących służbę w jednostkach KAS, wygasają: z dniem 31 sierpnia 2017 roku, jeżeli osoby te w terminie do dnia 31 maja 2017 roku, nie otrzymają pisemnej propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby lub po upływie 3 miesięcy, licząc od miesiąca następującego po miesiącu, w którym pracownik albo funkcjonariusz złożył oświadczenie o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby, jednak nie później niż dnia 31 sierpnia 2017 roku.

W wyżej wskazanych przypadkach wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza traktuje się jak zwolnienie ze służby, zaś pracownikom oraz funkcjonariuszom przysługują świadczenia należne odpowiednio w związku z likwidacją urzędu albo zniesieniem jednostki organizacyjnej w rozumieniu ustawy uchylanej w art. 159 pkt 3 [tj. ustawy z dnia

27 sierpnia 2009 r. o (...)) (Dz. U. z 2016 r. poz. 1799)], chyba że nabyli prawo do odprawy przysługującej w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z art. 163 ust. 4 w zw. z ust. 1 - 3 ustawy o (...) funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby w związku z likwidacją urzędu albo zniesieniem jednostki organizacyjnej przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości trzymiesięcznego uposażenia. Odprawa ta ulega zwiększeniu o 20% miesięcznego uposażenia za każdy pełny rok pełnienia służby ponad 5 lat nieprzerwanej służby, nie więcej niż do wysokości sześciomiesięcznego uposażenia. Do okresu służby, wlicza się poprzednie zakończone okresy służby lub zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegały wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze oraz oblicza się ją jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy, na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie Kodeksu pracy.

W myśl art. 171 ust. 1 ustawy PwKAS w przypadku przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby, z dniem określonym w propozycji, dotychczasowy stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony albo określony lub stosunek służby w służbie przygotowawczej albo stałej przekształca się odpowiednio w stosunek pracy albo służby w Służbie C.-Skarbowej, odpowiednio na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony albo określony, mianowania do służby przygotowawczej albo służby stałej.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że powódka jako funkcjonariusz służby celnej otrzymała w maju 2017 roku pisemną propozycję określającą nowe warunki zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w ramach korpusu służby cywilnej w (...) we W. na podstawie art. 170 ust. 2 PwKAS i propozycję tę przyjęła w terminie stając się tym samym od dnia 1 czerwca 2017 roku pracownikiem cywilnym. Powódce nie przedstawiono propozycji dalszej służby, a tylko zatrudnienie w ramach stosunku pracy. Powódka domagała się zapłaty na swoją rzecz odprawy pieniężnej wskazując, że jej stosunek służbowy wygasł, a tym samym powinny mieć zastosowanie przepisy ustawy o KAS i PwKAS jako podstawy wygaśnięcia stosunku służby i regulujące uprawnienia osób, których stosunki służbowe wygasły. Z kolei strona pozwana uważała, że stosunek służbowy powódki nie uległ wygaśnięciu, a przekształceniu w stosunek pracy. Ponadto, strona pozwana podnosiła, że brak jest podstawy do przyznania powódce odprawy pieniężnej, albowiem takie uprawnienie zostało przewidziane wyłącznie w przypadku, w którym do wygaśnięcia stosunku służby doszło na skutek braku przedstawienia propozycji dalszej służby lub propozycji zatrudnienia, lub w przypadku odrzucenia przez funkcjonariusza przedstawionej mu propozycji.

Na wstępie należy zaznaczyć, że przepisy ustawy o (...) oraz przepisy ustawy Przepisy wprowadzające (...) nie zawierają definicji zwolnienia ze służby. Ustawodawca posługuje się tym pojęciem w przepisach dotyczących wygaśnięcia stosunku służby (art. 170 ust. 1 pkt 1 i 2 PwKAS), nakazując traktowanie wygaśnięcia stosunku służby jak zwolnienia ze służby (art. 170 ust. 3 PwKAS). Ustawodawca nie wprowadził jednak do ustawy przepisu nakazującego traktowanie w analogiczny sposób przypadków, w których dotychczasowi funkcjonariusze otrzymali i przyjęli propozycję zatrudnienia na podstawie stosunku pracy, przepisy w tym zakresie stanowią bowiem, że w przypadku przyjęcia przez funkcjonariusza propozycji zatrudnienia, z dniem określonym w propozycji, dotychczasowy stosunek służby przekształca się w stosunek pracy.

Podkreślenia wymaga fakt, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 lutego 2020 r., sygn. akt III PZP 7/19, wskazał na obowiązek wydania świadectw służby funkcjonariuszom zwolnionym z niej przez złożenie tzw. propozycji pracy. Oceniając owe przekształcenie Sąd ten wskazał, że nie jest to sytuacja taka, jak w zwykłym przekształceniu na podstawie art. 174 ust. 1 ustawy o KAS, gdyż wówczas stosunek służbowy funkcjonariusza, który odmówił przyjęcia propozycji pracy na podstawie umowy o pracę nie ulega zmianie (art. 174 ust. 9 ustawy o KAS; a poprzednio art. 98 ust. 9 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o (...) - Dz.U. z 2016 r. poz. 1799). Gdyby więc rzeczywiście była to jedynie oferta pracy, to jej nieprzyjęcie skutkowałoby zachowaniem statusu funkcjonariusza. Sąd Najwyższy podkreślił, że w regulacji z art. 171 ust. 1 PwKAS sytuacja jest inna. Wyjaśnił, że funkcjonariusz, któremu przedstawiono propozycję zatrudnienia i który jej nie przyjął nie pozostawał dalej w służbie. Wskazał, że wygaśnięcie stosunku służbowego następowało z mocy prawa (ex lege), gdy funkcjonariusz nie przyjął propozycji zatrudnienia albo nie złożył oświadczenia w wyznaczonym terminie, co oznacza, że funkcjonariusz miał zasadniczo wpływ tylko na powstanie nowego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Sąd Najwyższy wskazał, że w ramach regulacji art. 165 ust. 7 PwKAS w zw. z art. 171

ust. 1 pkt 2 PwKAS dochodzi do zwolnienia funkcjonariusza ze służby i nawiązania stosunku pracy. Zakończenie administracyjnoprawnego stosunku służby i nawiązanie cywilnoprawnego stosunku pracy są powiązane ze sobą jedynie czasowo. Ponadto Sąd Najwyższy wyjaśnił, że prawodawca nie może zadekretować mocą ustawy zmiany stosunku służbowego w stosunek pracy. Sprzeciwia się temu zasada swobody nawiązania stosunku pracy oparta na wolnej woli zatrudnianego (art. 11 k.p.). Administracja celno-skarbowa nie może dowolnie przekształcić stosunku służbowego funkcjonariusza, gdyż zmiana stosunku służby to materia ściśle określona w pragmatyce służbowej (ustawie). Aby stwierdzić ustanie stosunku służbowego nie jest konieczne wydanie decyzji o zwolnieniu ze służby, gdy dochodzi do tak ujętego przekształcenia stosunku służby w stosunek pracy („ucywilnienia”). Stosunek pracy powstaje z woli stron i jest to warunek zakończenia (ustania) stosunku służbowego. Zawarcie umowy o pracę stanowi też kauzę zakończenia stosunku służbowego. Sąd Najwyższy podkreślił także, że brak decyzji organu nie oznacza, że nie ustaje stosunek służbowy funkcjonariusza, który przyjął ofertę zatrudnienia. Według Sądu Najwyższego można przyjąć, że zawierając umowę o pracę strony stosunku służbowego jednocześnie przyjmują, iż ulega zakończeniu dotychczasowy administracyjnoprawny stosunek służbowy funkcjonariusza służby celno-skarbowej. Nie jest to jednak „przekształcenie”, w którym nowy stosunek pracy zastępuje poprzedni, lecz sytuacja, w której poprzedni stosunek służby ulega zakończeniu i strony zawierają nowy (odrębny) stosunek prawny (stosunek pracy). Ta zmiana ma u podstaw ukształtowaną ustawą alternatywę, w której istnieje wybór między przyjęciem propozycji zatrudnienia na podstawie umowy o pracę a wygaśnięciem stosunku służbowego (pkt 1). Wybór zatrudnienia pracowniczego nie oznacza zatem, że stosunek służbowy nie kończy się. Ustanie w takiej sytuacji stosunku służbowego, wynikające w istocie z uzgodnienia, że funkcjonariusz będzie zatrudniony jako pracownik, uzasadnia stwierdzenie, że dochodzi w istocie do zwolnienia z dotychczasowej służby. Stosunek służby w sytuacji z art. 171 ust. 1 pkt 2 (pwKAS) uległ zakończeniu i jest to okres zamknięty.

Sąd Rejonowy w niniejszym składzie podziela powyżej zaprezentowany pogląd Sądu Najwyższego i przyjmuje go za własny, stojąc na stanowisku, że niewątpliwie nawiązanie nowego stosunku pracy oznacza jednocześnie ustanie stosunku służby. Rozważania te stanęły u podstaw stwierdzenia przez Sąd Najwyższy, że były funkcjonariusz celno-skarbowy ma prawo do świadectwa służby na podstawie art. 188 ust. 1 ustawy o KAS w związku z art. 171 ust. 1 pkt 2 pwKAS. Na kanwie rzeczonoego wyroku Sądu Najwyższego zapadło szereg wyroków w sprawach o sprostowanie świadectw służby funkcjonariuszy, w których sądy niższych instancji nakazywały sprostowanie owych świadectw m.in. poprzez wpisanie zamiast słów „w dniu ustania służby” słowa „w dniu ustania służby w wyniku zwolnienia ze służby” (np. wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 maja 2021 r., sygn. akt IV P 867/20 utrzymany w mocy mocą wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 października 2021 r., sygn. akt VIII Pa 92/21). Można zatem stwierdzić, że mamy do czynienia z jednolitym w tej kwestii linią orzecniczą.

Na gruncie powyższych rozważań powstaje zatem pytanie, czy funkcjonariusz nabywa prawo do odprawy z tytułu zwolnienia ze służby, a jeśli tak, to na jakiej podstawie prawnej.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że powódka jako jedną z alternatywnych podstaw zasądzenia na jej rzecz odprawy pieniężnej wskazała art. 250 ust. 4 ustawy o KAS. Przepis art. 250 ust. 4 ustawy o KAS daje możliwość uzyskania odprawy pieniężnej w przypadku zwolnienia funkcjonariusza ze służby na skutek zniesienia lub reorganizacji jednostki organizacyjnej KAS. Do sytuacji faktycznej i prawnej powódki przepis ten nie mógł mieć jednak zastosowania, gdyż powódka nie stała się funkcjonariuszem (...), ponieważ otrzymała propozycję zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, którą przyjęła.

Należy zatem rozważyć, czy powódka miała prawo do odprawy pieniężnej na podstawie innych przepisów, a w szczególności na podstawie art. 170 ust 3 i 4 PwKas w zw. z art. 163 ust. 3 ustawy o (...).

Niewątpliwie art. 170 ust. 4 ustawy PwKAS kreuje w swoim literalnym brzmieniu prawo do uzyskania odprawy przez funkcjonariusza, który na skutek braku otrzymania propozycji dalszej służby lub zatrudnienia w ramach stosunku pracy, bądź w przypadku odmowy przyjęcia przedłożonej mu propozycji kończy służbę i nie pozostaje już dłużej w strukturach (...). Jednocześnie jednak, jak już wskazano powyżej, otrzymanie przez dotychczasowego funkcjonariusza

propozycji dalszego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę skutkuje tym, że w istocie dochodzi do zwolnienia z dotychczasowej służby i nawiązania stosunku pracy. Konieczne jest zatem ustalenie, czy owo zakończenie stosunku służbowego, które należy traktować analogicznie do zwolnienia ze służby, rodzi obowiązek wypłaty na rzecz takiego byłego funkcjonariusza odprawy pieniężnej, a jeśli tak, to na jakiej podstawie.

Problem ten był przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w kilku wydanych orzeczeniach. Stanowisko Sądu Najwyższego Sąd Rejonowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela i przyjmuje za własne.

W dniu 27 kwietnia 2022 r. Sąd Najwyższy rozpoznał sprawę o odprawę dla funkcjonariusza zwolnionego ze służby przez złożenie propozycji pracy uchylając wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. V Pa 63/19 do ponownego rozpoznania (wyrok SN z 27.04.2022 r., I PSKP 64/21, LEX nr 3341009). Jakkolwiek Sąd Najwyższy ocenę rozpoznawanego stanu faktycznego i decyzję o ewentualnym przyznaniu odprawy lub odmowie jej przyznania pozostawił Sądowi drugiej instancji, to jednak poczynił istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy rozważania.

W powoływanym wyroku Sąd Najwyższy przyznał, że w przypadku funkcjonariusza, któremu przedstawiono propozycję dalszego zatrudnienia w ramach stosunku pracy i który złożył w terminie oświadczenie o przyjęciu tej propozycji mamy do czynienia z kontynuowaniem zatrudnienia, lecz już nie w ramach służby, ale na podstawie stosunku pracy. Sąd Najwyższy przyznał, że w takiej sytuacji pomimo faktu, że mamy do czynienia z wygaśnięciem stosunku służbowego (administracyjnoprawnego), to nie istnieje przepis, z którego wyraźnie wynikałoby przysługiwanie prawa do odprawy pieniężnej. Sąd Najwyższy w orzeczeniu tym wskazuje na możliwość przyjęcia dwóch kierunków wykładni przepisów prawa w kontekście uprawnienia takiego funkcjonariusza do odprawy pieniężnej. Pierwszy kierunek, według którego mamy do czynienia z zaniechaniem ustawodawczym i brakiem podstawy prawnej nabycia prawa do odprawy przez funkcjonariusza służby celnej, którego stosunek służbowy wygasł, ale przyjął on propozycję zatrudnienia na podstawie umowy o pracę oraz drugi kierunek wykładni, który polega na przyjęciu wystąpienia pominięcia prawodawczego, z którym mamy do czynienia wtedy, gdy zakres regulacji jest zbyt wąski lub gdy w określonym akcie normatywnym występuje pominięcie istotnych kwestii mających znaczenie z perspektywy koniecznego poszanowania zasad i wartości konstytucyjnych. Sąd Najwyższy wskazuje przy tym, że takie pominięcie prawodawcze (które nie było przedmiotem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego) może być "naprawione" przez sąd przy pomocy reguł wykładni funkcjonalnej i systemowej przepisu.

Sąd Najwyższy zwrócił także uwagę, że z treści Przepisów wprowadzających KAS wynika, że wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza, który nie otrzymał propozycji zatrudnienia oraz funkcjonariusza, który odmówił propozycji zatrudnienia traktuje się jako zwolnienie ze służby w związku z likwidacją urzędu albo zniesieniem jednostki organizacyjnej. W aspekcie prawa do otrzymania świadectwa służby funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej, który przyjął propozycję pracowniczego zatrudnienia nie może być w innej (gorszej) sytuacji, czyli pozostać bez świadectwa służby (tak uchwała III PZP 7/19). Istnieje zatem możliwość uznania takiego samego zapatrywania w odniesieniu do prawa do odprawy pieniężnej i wypełnienia luki w drodze analogii przez przyjęcie, że funkcjonariuszowi Służby Celno-Skarbowej, którego stosunek służbowy wygasł, a następnie uległ "przekształceniu" w stosunek pracy na podstawie art. 171 ust. 1 PwKAS, przysługuje odprawa na podstawie art. 163 ust. 4 ustawy o (...) w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 PwKAS. Podstawa do przyjęcia poglądu o przysługiwaniu odprawy w takiej sytuacji wynika z prokonstytucyjnej wykładni przepisów ustawowych, uwzględniających zasadę równości wobec prawa i równego traktowania przez władze publiczne (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP). Sąd Najwyższy zwrócił przy tym uwagę na fakt, że wygaśnięcie stosunku służbowego w ramach tzw. "ucywilnienia" powoduje dla funkcjonariusza pozostającego w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę cały szereg niekorzystnych konsekwencji uzasadniających odprawę za "utrata munduru".

Powyższą argumentację Sąd Najwyższy powiela w kolejnych orzeczeniach, w tym w wyroku z dnia 17 maja 2023 roku, sygn. akt I PSKP 20/22, w którym Sąd Najwyższy już bardziej jednoznacznie niż wcześniej opowiada się za konkretnym kierunkiem wykładni przepisów w sprawie odpraw pieniężnych dla funkcjonariuszy, którym przedstawiono pisemne propozycje dalszego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i którzy propozycje te przyjęli. W uzasadnieniu do

powołanego wyroku Sąd Najwyższy wskazuje już wprost i jednoznacznie, że pomimo tego, że prawo do odprawy dla takich osób nie wynika wprost z art. 170 ust. 1 PwKAS konieczne jest odstępianie od językowej wykładni tego przepisu na rzecz wykładni funkcjonalnej i systemowej. Zaznacza przy tym, że taka możliwość wynika z analizy orzeczeń Sądu Najwyższego, w których podkreśla się trafnie, że odejście od wyników wykładni językowej jest uzasadnione wtedy, gdy prowadzi ona do absurdu albo do rażąco niesprawiedliwych lub irracjonalnych konsekwencji lub gdy zachodzi sprzeczność jej wyników z podstawowymi założeniami systemu prawnego albo niemożność jej akceptacji ze względów moralnych lub społecznych. Sąd Najwyższy powtórzył wyrażone już wcześniej stanowisko w wyroku wydanym w sprawie o sygn. akt I PSKP 64/21, zgodnie z którym należy przyjąć wystąpienie pominięcia prawodawczego, które może być "naprawione" przez sąd przy pomocy reguł wykładni funkcjonalnej i systemowej przepisu. Sąd Najwyższy wskazuje, że w aspekcie prawa do otrzymania świadectwa służby funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej, który przyjął propozycję pracowniczego zatrudnienia nie może być w innej (gorszej) sytuacji, czyli pozostać bez świadectwa służby (tak uchwała III PZP 7/19). Istnieje zatem możliwość uznania takiego samego zapatrywania w odniesieniu do prawa do odprawy pieniężnej i wypełnienia luki w drodze analogii przez przyjęcie, że funkcjonariuszowi Służby Celno-Skarbowej, którego stosunek służbowy wygasł, a następnie uległ "przekształceniu" w stosunek pracy na podstawie art. 171 ust. 1 PwKAS, przysługuje odprawa na podstawie art. 163 ust. 4 ustawy o (...) w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 Pw KAS. Podstawa do przyjęcia poglądu o przysługiwaniu odprawy w takiej sytuacji wynika z prokonstytucyjnej wykładni przepisów ustawowych, uwzględniających zasadę równości wobec prawa i równego traktowania przez władze publiczne (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP).

W wyroku z dnia 17 maja 2023 roku, sygn. akt I PSKP 20/22, Sąd Najwyższy wyraził również pogląd, zgodnie z którym odprawa w służbach mundurowych ma charakter gratyfikacji za wieloletnią służbę dla Rzeczypospolitej Polskiej, co dodatkowo przemawia za przyznaniem prawa do jej wypłaty osobie, która w sposób niezawiniony i wbrew swojej woli służbę tę kończy. Sąd Najwyższy podkreśla przy tym, że w przypadku funkcjonariusza, którego służba na skutek przyjęcia zaproponowanych warunków zatrudnienia na stanowisku w ramach korpusu służby cywilnej uległa zakończeniu i który utracił szereg uprawnień składających się na tzw. "prawo do munduru" konieczne jest zrekompensovanie mu dotychczasowych szczególnych warunków służby związanych z pracą w formacji mundurowej. Dlatego uzasadnione jest odstępianie od rezultatów wykładni gramatycznej, szczególnie biorąc pod uwagę konstytucyjną zasadę równości w zakresie ochrony praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji RP). Sąd Najwyższy pokreślił przy tym, że art. 64 ust. 2 Konstytucji RP jest uznana w orzecznictwie Sądu Najwyższego podstawą uzasadniająca przyznanie świadczenia funkcjonariuszom (por. uchwała siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2006 r., III PZP 1/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 227).

Sąd Rejonowy w pełni podziela powyższą argumentację i metody wykładni przepisów prawa zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w cytowanych orzeczeniach i przyjmuje je za własne. Zważyć należy, że koncepcja ta jest niejako naturalną konsekwencją poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 lutego 2020 r., sygn. III PZP 7/19 w kwestii przekształcenia stosunku służby w stosunek pracy. Zasadnicze tezy tej uchwały są wspólne zarówno dla roszczenia o wydanie/sprostowanie świadectwa służby, jak i o wypłatę odprawy.

W tym miejscu zaznaczenia wymaga, że ustawodawca dostrzegł swój błąd legislacyjny nowelizując art. 174 ustawy o KAS poprzez dodanie ust. 10 stanowiącego, że przekształcenie stosunku służbowego w stosunek pracy traktuje się jak zwolnienie ze służby w rozumieniu ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Funkcjonariusz, którego stosunek służbowy uległ przekształceniu w stosunek pracy, otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby.

Jak ustalono w toku postępowania dowodowego w niniejszej sprawie powódka otrzymała propozycję dalszego zatrudnienia na podstawie stosunku pracy i propozycję tę przyjęła. Na skutek tego z dniem 31 maja 2017 roku nastąpiło zakończenie stosunków administracyjno-prawnych powódki, które w kontekście powoływanych powyżej poglądów należy traktować tak jak zwolnienie ze służby. Wobec powyższego stwierdzić należy, że powódka była uprawniona do skutecznego żądania odprawy wynikającej z art. 170 ust. 4 PwKAS w zw. z art. 163 ust. 4 w zw. z ust. 1-3 ustawy o

(...). Powódka, podobnie jak osoby, które nie przyjęły propozycji pracy, utraciła uprawnienia związane ze statusem funkcjonariusza takie jak: dostęp do ścieżki awansowej (art. 197 ustawy o KAS), szczególna ochrona prawna (art. 210 ustawy o KAS), dodatkowy urlop wypoczynkowy (art. 216 ust. 4 ustawy o KAS), płatny urlop zdrowotny (art. 217 ustawy o KAS), wyróżnienia (art. 219 ustawy o KAS), dodatki do uposażenia (art. 226 ustawy o KAS), nagrody (art. 241-242 ustawy o KAS). Na część tych okoliczności powódka wskazała podczas przesłuchania przed Sądem, wskazując na pogorszenie swojej sytuacji po zmianie formy zatrudnienia.

Nie uszło uwadze Sądu, że zasadniczo odprawa pełni przede wszystkim funkcję kompensacyjną, związaną z utratą służby, a tym samym stałych dochodów. Zważyć jednak należy, że odprawa z art. 250 ust. 4 ustawy o KAS przysługuje funkcjonariuszom po utracie służby, nawet jeśli były funkcjonariusz bezpośrednio po jej zakończeniu podejmie pracę w tym samym czy też innym podmiocie prawnym. Tym samym bezpośrednie podjęcie pracy jest z punktu widzenia wypłaty odprawy okolicznością irrelevantną. Sytuacja funkcjonariusza „ucywlnionego” w myśl art. 170 ust. 1 pkt 2 PwKAS jest taka sama, jak funkcjonariusza, który odrzucił propozycję pracy, a następnie bezpośrednio podjął zatrudnienie pracownicze w zupełnie innym podmiocie.

Uznać więc należy za Sądem Najwyższym (wyrok z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. akt I PSKP 64/21 oraz wyrok z dnia 17 maja 2023 roku, sygn. akt I PSKP 20/22), że podstawę prawną odprawy pieniężnej należnej powódce stanowią na zasadzie analogii art. 163 ust. 4 uchylanej ustawy o (...) w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 PwKAS.

Jak już wskazano powyżej wedle art. 163 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o (...) (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1799 z późn. zm.) funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości trzymiesięcznego uposażenia. Odprawa ulega zwiększeniu o 20% miesięcznego uposażenia za każdy pełny rok pełnienia służby ponad 5 lat nieprzerwanej służby, nie więcej niż do wysokości sześciomiesięcznego uposażenia. Do okresu służby, o którym mowa w ust. 1, wlicza się poprzednie zakończone okresy służby lub zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Odprawę, o której mowa w ust. 1, oblicza się jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy, na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie Kodeksu pracy. Funkcjonariuszowi służby stałej, zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej, przysługuje odprawa na zasadach i w wysokości określonych w ust. 1-3.

Wysokość odprawy należnej powódce w niniejszym postępowaniu nie była sporna między stronami. Powódka nie kwestionowała bowiem hipotetycznych wyliczeń strony pozwanej w zakresie wysokości odprawy jej należnej w przypadku przyznania prawa do jej wypłaty.

Biorąc pod uwagę powyższe, w tym zwłaszcza rozważania Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 kwietnia 2022 roku, sygn. akt I PSKP 64/21 oraz wyroku z dnia 17 maja 2023 roku, sygn. akt I PSKP 20/22, Sąd na podstawie art. 163 ust. 4 ustawy o (...) w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o KAS, orzekł jak **w punkcie I sentencji wyroku** i zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 27.487,20 zł brutto wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 1 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty.

Podstawę roszczenia powódki w zakresie ustawowych odsetek za opóźnienie stanowiły przepisy art. 481 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Odprawa powinna być wypłacona w dniu ziszczenia się wszystkich przesłanek warunkujących jej przyznanie, czyli w ostatnim dniu służby powódki, a zatem 31 maja 2017 roku. W tej sytuacji Sąd udzielił ochrony roszczeniu odsetkowemu licząc od dnia 1 czerwca 2017 roku jako daty początkowej okresu naliczania odsetek. Sąd nie znalazł podstaw do tego, aby odsetki za opóźnienie naliczać od dnia wyrokowania. Stwierdzić należy, że rozpoznając niniejszą sprawę Sąd dokonał wykładni przepisów prawa, a rozstrzygnięcie to zostało oparte na przepisach art. 163 ust. 4 ustawy o (...) w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o KAS. Wobec tego stwierdzić należy, że to nie wyrok Sądu wykreował zobowiązanie strony pozwanej, lecz prokonstytucyjna wykładnia przepisów mających zastosowanie w sprawie. Sąd zaznacza także, że niezależnie od

powyższego odsetki za opóźnienie przysługują nawet w sytuacji, gdy opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi (art. 481 § 1 k.c.).

W punkcie II sentencji wyroku Sąd rozstrzygnął o kosztach procesu stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu zawartą w art. 98 k.p.c. Z uwagi na fakt, że powódka wygrała postępowanie w całości, strona pozwana winna zwrócić na jej rzecz koszty postępowania, na które w tej sprawie składał się koszt wynagrodzenia ustanowionego w sprawie pełnomocnika procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika ustalono na podstawie § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. Dz.U.2015.1800) i wynosiła ona kwotę 2.700,00 zł. Taką też kwotę Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki. O odsetkach orzeczono z urzędu na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych **z punktu III sentencji wyroku** znajduje oparcie w art. 108 k.p.c. oraz art. 113 w zw. z art. 96 ust. 1 pkt 4 i art. 94 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W toku postępowania powódka była zwolniona od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od pozwów na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 4 powołanej ustawy. Żądanie pozwu podlegało uwzględnieniu w całości co winno uzasadniać obciążenie kosztami postępowania strony pozwanej. Strona pozwana jest jednak objęta ustawowym zwolnieniem od opłat sądowych (art. 94 u.k.s.c.), zaś z dyspozycji art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wynika, że nie istnieją podstawy do obciążenia kosztami strony, zwolnionej od kosztów postępowania, która proces przegrała.

W związku z powyższym, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.